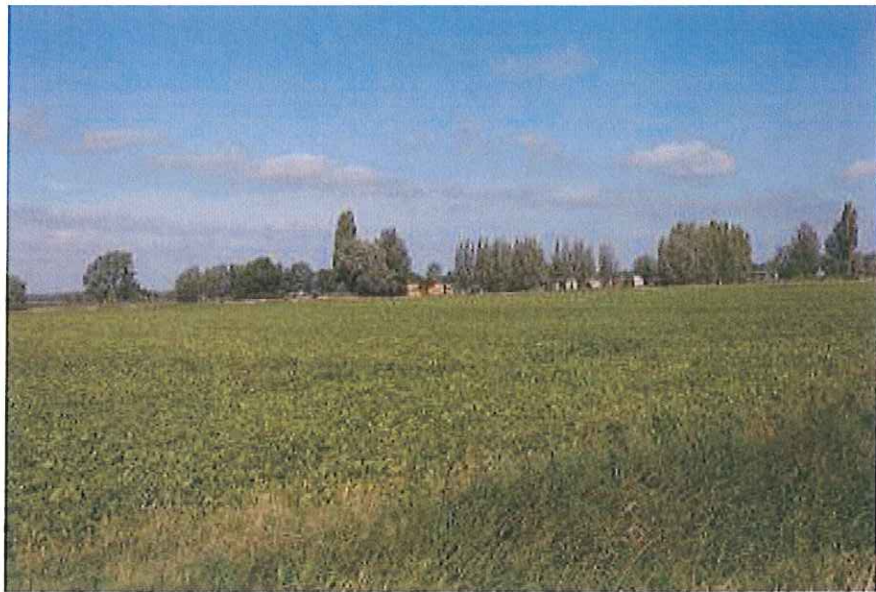

Natuurtoets Landgoed Munnikenweg onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 244318
definitief
Februari 2012

Opdrachtgever

Familie Klein
Raadhuislaan 43
3271 BS Mijnsheerenland

datum vrijgave
Februari 2012

beschrijving
Update Definitieve Natuurtoets

goedkeuring
M. L. Braad

vrijgave
E.M.A. van Kempen

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Wettelijk kader	4
1.3	Doel	4
1.4	Werkwijze	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
2.1	Huidige gebiedskenmerken	7
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	7
2.3	Resultaten veldbezoek	9
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	11
3	Toetsing effecten planontwikkeling	15
3.1	Beschrijving ingreep	15
3.2	Effecten op beschermde soorten	15
3.3	Effecten Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur	17
4	Conclusies en aanbevelingen	23
4.1	Conclusies	23
4.2	Zorgplicht	23
4.3	Tot slot	24
5	Literatuur	25
Bijlagen		27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Familie Klein is voornemens op ca. 10,2985 ha. grond in de gemeente Binnenmaas een Landgoed aan te leggen met de naam "Munnikenweg". Aanleg en gebruik van het landgoed past niet in de vigerende (agrarische) bestemming van het gebied. Ten behoeve van het landgoed wordt daarom een bestemmingsplanprocedure doorlopen. In het kader van de bestemmingsplanprocedure zijn enkele onderzoeken noodzakelijk, waaronder een natuurtoets.

Voor de aanleg van het Landgoed Munnikenweg wordt agrarische grond vergraven en watergangen aangepast. Ook zal de huidige inrichting van het gebied moeten worden aangepast voor de aanleg van het landgoed. De 10,30 hectare landbouwgrond wordt omgevormd naar een landgoed met natuur bestaande uit rietland en ruigte, moerasbos/struweel en halfnatuurlijk grasland. Daarnaast zal de waterhuishoudkundige situatie worden verbeterd. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Ligging van het plangebied in Westmaas, gemeente Binnenmaas.

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijk ingrepen, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Indien schade niet te voorkomen is, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de Flora- en faunawet. De uitkomsten van het onderzoek vormen mogelijk aanleiding tot het nemen van vervolgstappen, bijvoorbeeld het aanvragen van en het bepalen of een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Komen er wettelijk beschermde soorten in het plangebied voor? Zo ja, welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de beschermde soorten?
3. Kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de onderstaande werkstappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is gebruik gemaakt van o.a. het Natuurloket en waarneming.nl.

Stap 2. Veldbezoek

Na de bureaustudie is de huidige situatie ter plekke beoordeeld door een terzake deskundig ecoloog. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte leefgebied vormt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de effecten op beschermde soorten als gevolg van vernietiging, verstoring of versnippering beschreven. Voor de beschreven negatieve effecten worden verzachtende (mitigerende) maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 is vastgesteld of er sprake is van overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, en of voor deze overtreding een ontheffing ex artikel 75 van deze wet moet worden aangevraagd.

1.5 Leeswijzer

De achtergrondinformatie voor de natuurtoets en de resultaten van de toetsing staan beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. Hoofdstuk 2 gaat dieper in op de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek.

Hoofdstuk 3 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. Hoofdstuk 4 vormt de kern van deze rapportage, in dit hoofdstuk staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een beschrijving opgenomen van het wettelijke kader rond natuurbescherming.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige gebiedskenmerken

Het plangebied is gelegen tussen de Munnikenweg en Ritselaarsdijk. Momenteel heeft het gebied een agrarische functie (zie figuur 2). Het plangebied wordt omringd door grotendeels agrarisch gebied. Ten noorden van het plangebied ligt de Binnenbedijkte Maas.

Figuur 2: Overzicht plangebied in Westmaas (bestaande situatie).

2.2 Bureaustudie natuurwaarden

Het plangebied ligt respectievelijk binnen het kilometerhok X:094 / Y:422. Op de site van Natuurloket is nagegaan welke verspreidingsgegevens van soorten beschikbaar zijn en hoe intensief het betreffende kilometerhok is onderzocht. De resultaten van het Natuurloket zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1: Voorkomende soortgroepen in kilometerhok X:094/ Y:422 van het Natuurloket.

Soortgroepen	Beschermde Soorten	Volledigheid waarnemingen
Broedvogels	1 tabel-2/3 soorten	Slecht onderzocht
Watervogels	-	Goed onderzocht
Zoogdieren	-	Niet onderzocht
Amfibieën	-	Niet onderzocht
Dagvlinders	-	Goed onderzocht
Libellen	-	Redelijk onderzocht
Vissen	-	Niet onderzocht
Vaatplanten	1 tabel-1 soort, 3 rode lijst soorten	Goed onderzocht

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat binnen het bovengenoemde kilometerhok beschermde soortengroepen (broedvogels en vaatplanten) aanwezig zijn, welke vermeld staan op tabel 1 en 2/3 van de Flora- en Faunawet. Het kilometerhok is naast watervogels, dagvlinders en vaatplanten over het algemeen echter niet tot slecht onderzocht.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het kilometerhok of de directe omgeving betekent niet dat deze soorten zich ook binnen de grenzen van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen. Met behulp van het veldbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998, maar is voor een klein deel wel gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Aangrenzend aan het gebied is ten zuiden van het plangebied een Natura 2000-gebied (Oudeland van Strijen) gelegen. De ligging van de EHS en het Natura 2000-gebied ten opzichte van het plangebied is weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: Ligging van de EHS (donkergroen) en het Natura 2000-gebied (gearceerd)

Natura 2000

Het wettelijk toetsingskader van de gebiedsbescherming is verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998 die op 1 oktober 2005 in werking is getreden. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (1990) en planologisch verankerd in de Nota Ruimte en de Structuurvisie van de provincie Zuid-Holland. De EHS bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingszones. Een voorwaarde voor het behoud van de EHS is dat de bestaande bodemkundige en waterhuishoudkundige situatie gehandhaafd wordt. Ruimtelijke ingrepen in de EHS die de natuurwaarden kunnen schaden mogen slecht plaatsvinden indien er een zwaarwegend maatschappelijk belang mee gemoeid is.

2.3 Resultaten veldbezoek

Op 22 september 2009 is het plangebied en de directe omgeving bezocht door een ter zake deskundig ecooloog van Oranjewoud. Het onderzoek heeft zich vooral gericht op de delen van het plangebied waar ontwikkelingen staan gepland.

Het plangebied betreft voornamelijk agrarisch gebied en een watergang waarbij de volgende biotopen zijn aangetroffen:

- Agrarisch gebied, akker;
- Watergang;
- Boezemkade.

Het agrarisch gebruik van het plangebied is sinds het veldbezoek in 2009 gecontinueerd in afwachting van het doorlopen van de bestemmingsplanprocedure en het verkrijgen van een bouwvergunning voor het landgoed.

Agrarisch gebied, akker

Het plangebied ligt in een agrarisch gebied met akkers (bieten, uien e.d.). De akkers zijn gezien de voedselrijkdom en het intensief agrarisch gebruik floristisch weinig interessant. Langs de randen van de weilanden is een ruigtestrook aanwezig met hoogopgaande (algemene) grassen zoals Europese hanenpoot en kruidachtige, waaronder ridderzuring, riet, brandnetel, distel, akkerdistel, rode klaver, gewone paardebloem, haagwinde en jacobskruiskruid. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

De akkers vormen met name langs de randen een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren. Voor algemeen voorkomende muizen en spitsmuizen zoals veldmuis, aarmuis, bosmuis en (tweekleurige) bosspitsmuis zijn met name de ruige randen een geschikt biotoop. Daarnaast kunnen kleine zoogdieren als mol, egel, konijn, haas, wezel en hermelijn in dit biotoop aanwezig zijn. Reptielen zijn niet aangetroffen, aangezien het biotoop niet geschikt is.

Foto 1 - 2: agrarische gebied, akker.

In het voorjaar zijn de akkers geschikt als broedbiotoop voor algemene weidevogels zoals kievit en scholekster. De houtduif, Turkse tortel en fazant zijn foeragerend in het veld waargenomen.

Het agrarische gebied zal worden vergraven bij de aanleg van landgoed Munnikenweg.

Watergangen

In het plangebied is een watergang aanwezig die rondom het plangebied ligt. Het gaat om een vrij smalle watergangen (landbouwsloten) met zeer steile oevers. De watergangen zijn voedselrijk en voornamelijk stilstaand.

De water- en oeervegetatie in en langs de smalle landbouwsloot is door de voedselrijkdom ruig met algemene soorten. De sloot is gedeeltelijk bedekt met eendekroos. Aangetroffen soorten zijn onder andere: haagwinde, riet, lisdodde, ridderzuring, herik en akkerdistel aangetroffen. Langs de oevers zijn geen beschermde soorten aangetroffen. De oever vormen een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende muizen (o.a. rosse woelmuis en bosmuis) en spitsmuizen (o.a. bosspitsmuis). In de watergangen zijn algemene vissoorten aangetroffen, waaronder drie- en tiendoornige stekelbaarzen.

Tijdens het veldbezoek is de watergang beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde amfibiesoorten. De watergangen en oevers vormen geschikt leefgebied voor algemene amfibiesoorten. Het gaat hierbij om de bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad. In de watergangen zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

De watergang zal bij de aanleg van Landgoed Munnikenweg voor een zeer klein deel worden aangepast. Het overgrote deel van de watergang blijft ongemoeid. Daarnaast zal door de aanleg van Landgoed Munnikenweg de watergang op meerdere plekken worden uitgebreid.

Foto 3-4: Watergangen langs agrarische perceel met riet en brandnetel.

Boezemkade noordkant

Langs de Binnenbedijkte Maas ligt een boezemkade die onderdeel uitmaakt van het plangebied. Op de boezemkade staat een wilgenstruweel met o.a. knotwilgen. De onderlaag is begroeid met verruigde grassoorten en kruidachtige soorten als brandnetel, wegdistel en akkerdistel.

Het wilgenstruweel biedt een geschikt biotoop voor algemene struweelvogels. De vogelsoorten komen hier tot broeden of gebruiken het biotoop als foerageergebied. Het gaat hier om kleine zangers als merel, vink en heggenmus, maar ook grotere vogels als ekster en Turkse tortel. De knotwilgen bieden mogelijk een geschikt biotoop voor steenuilen. Er zijn geen nestholten in de bomen en geen roestplekken en sporen (braakballen) van de steenuil aangetroffen.

De boezemkade biedt tevens een geschikt leefgebied voor algemene zoogdieren in de ondergroei, zoals muizen en spitsmuizen, egel, konijn, wezel en hermelijn.

In het plangebied worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht. Het plangebied fungeert mogelijk als foerageergebied voor vleermuizen (zoals de kleine dwergvleermuis, en laatvlieger) die incidenteel in het plangebied kunnen voorkomen.

De boezemkade is ook geschikt als landbiotoop voor verschillende algemene amfibieën, zoals kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad.

In de bestaande boezemkade worden op het terrein van het landgoed één of mogelijk twee openingen gemaakt om een verbinding met de Binnenbedijkte Maas te creëren. Er wordt een nieuwe boezemkade aangelegd. Deze wordt aangelegd volgens de normen die het waterschap Hollandse Delta hiervoor heeft gesteld. Hierdoor zal een klein deel van de boezemkade worden vergraven. De wilgen blijven ongemoeid.

Foto 5: Boezemkade met knotwilgen.

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de vastgestelde biotopen is een overzicht gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied worden verwacht of daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het veldbezoek. Deze soorten en hun beschermingsregime zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Te verwachten beschermde soorten ter plaatse van het projectgebied.

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	X1	-	-
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-	-
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	X1	-	-
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	X1	-	-
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	X1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	X1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X1	-	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	X1	-	-
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	X1	-	-
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	X1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-	-
Mol	<i>Talpa europea</i>	X1	-	-
Amfibieën en Reptielen				
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X1	-	-
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>	X1	-	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet
beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

Uit de resultaten van de bureaustudie en het veldbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voorkomen (zie tabel 2). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van tabel 1, te weten: aardmuis, veldmuis, bosmuis, gewone en tweekleurige bosspitsmuis, rosse woelmuis, egel, konijn, haas, mol, hermelijn, wezel, bastaardkikker, gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving ingreep

In deze natuurtoets worden de mogelijke effecten besproken die van invloed kunnen zijn op de aanleg van het landgoed Munnikenweg. Bij de toekomstige inrichting van het plangebied verdwijnt akkerland en watergangen, maar komen hier ook nieuwe watergangen en moeras voor terug. Het toekomstig Landgoed Munnikenweg is in figuur 4 als schets weergegeven.

Figuur 4: Schets toekomstig landgoed Munnikenweg.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek is naar voren gekomen dat ter plaatse van het plangebied beschermde soorten voorkomen. In deze paragraaf worden de mogelijke effecten beschreven van de aanleg van het landgoed in het plangebied voor de aanwezige soortgroepen.

Vogels

Struwelen in het plangebied zijn een geschikte broedplaatslocatie voor algemene broedvogels. Indien de aanleg van het landgoed Munnikenweg plaatsvindt in het broedseizoen (in de periode 15 maart - eind juli) dan worden daarbij veelal broedende vogels verstoord. Buiten het broedseizoen treedt enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels.

Wettelijke gezien is het niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht (zie § 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen, op de betreffende locaties, vegetatie te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

Zoogdieren

De werkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie (struweel) wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium bouwrijp te maken. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie. Dat betekent dat vegetatie in de periode van eind september tot half november zou moeten worden verwijderd.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel, konijn, haas en mol hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

Negatieve effecten op vleermuizen worden niet verwacht omdat geen vliegroutes en geen verblijfplaatsen worden verwacht. Hoewel er een klein deel begroeiing als foerageergebied verloren gaat, blijft er ruim voldoende geschikt foerageergebied over in het plangebied en de nabije omgeving.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om voor verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Amfibieën

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden zal een klein deel habitat (watergangen) van algemene amfibieën verdwijnen. Hierbij wordt het leefgebied van algemene amfibieën (kleine watersalamander, bruine kikker, bastaardkikker en gewone pad) plaatselijk verstoord en vernield.

Schade aan amfibieën is het grootst als de werkzaamheden in het voortplantingsseizoen plaatsvindt (half maart tot en met juni). In deze periode zijn zowel de volwassen dieren als larven aanwezig in het water. Na de voortplanting verlaten sommige amfibieën het water om het landbiotoop op te zoeken en later om te overwinteren. De kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad overwinteren op het land in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen. De bastaardkikker blijft het hele seizoen sterk aan water gebonden en overwintert hier ook.

Indien de werkzaamheden buiten de voortplantingstijd en overwintering worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft geen effecten op populatieniveau.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

Overig soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

3.3 Effecten Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur

Natura 2000

Grenzend ten zuiden van het plangebied ligt het N2000 gebied Oudeland van Strijen. Het gebied Oudeland van Strijen kan worden beschouwd als een stuk voorland (buitendijks gebied) van de voormalige Groote of Zuidhollandse Waard. De Zuidhollandse Waard was een bedijkt gebied dat globaal gelegen was tussen Dordrecht, Werkendam, Heusden en Geertruidenberg. Deze Waard is na de overstromingen in 1421/22 (St. Elizabethsvloed) verloren gegaan. Later is de polder opnieuw bedijkt. Het Oudeland van Strijen, dat vooral bestaat uit grasland- en akkerbouwpercelen, heeft een zeer open karakter. Er is nauwelijks bebouwing en opgaande begroeiing in het gebied aanwezig. Boerderijen staan langs de dijken aan de rand van het gebied. Het gebied is van betekenis als foerageer- en rustgebied voor ganzen (kolgans, dwerggans en brandgans) en grondeleend smient (synbiosys.alterra.nl).

Conform de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de voorgenomen ingrepen slechts toegestaan als duidelijk is dat geen (significante) negatieve gevolgen te verwachten zijn op de instandhoudingdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het bevoegd gezag geeft de vergunning dan af als uit de beschikbare informatie blijkt dat hierdoor de kwaliteit van de habitats en soorten niet verslechtert en geen verstoring van de soorten plaatsvindt, of dat voorwaarden aan de vergunning zijn verbonden waarmee deze aantasting in voldoende mate wordt weggenomen.

Effectenindicator

De effectenindicator is een hulpmiddel op de website van het (voormalige) Ministerie van LNV om inzicht te krijgen op de storingsfactoren die kunnen optreden bij een bepaalde ontwikkeling. Per Natura 2000 gebied kan voor verschillende activiteit (woningbouw, baggerwerkzaamheden, industrie, uitbreiding landbouw) snel inzicht verkregen worden op de mogelijke storende effecten.

In figuur 5 worden de resultaten van de effectenindicator weergegeven, per kwalificerende vogelsoort wordt in kleur per storingsfactor aangegeven of effecten zijn te verwachten. Volgens de effectenindicator zijn twaalf versturende effecten te onderscheiden indien sprake is van woningbouw in of nabij het 'Oudeland van Strijen'. Met behulp van kleurcodering is aangegeven of de kwalificerende soort gevoelig is voor de storingsfactor.

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Brandgans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dwerggans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kolgans	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Smient	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

■	zeer gevoelig
■	gevoelig
■	niet gevoelig
■	n.v.t.
...	onbekend

Figuur 5: Resultaat effectenindicator.

Oppervlakte verlies (1)

Afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Verzuring (3)

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzilting (6)

Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Verontreiniging (7)

Er is sprake van verontreiniging wanneer stoffen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties voorkomen, door menselijke activiteiten in een gebied terechtkomen. Het gaat om een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen, etc.

Verdroging (8)

Er is sprake van verdroging als door menselijk ingrijpen de actuele grondwaterstand lager is dan de gewenste grondwaterstand (weersomstandigheden, bijvoorbeeld de effecten van een droge zomer, tellen niet mee). Als gevolg hiervan ontstaat een vochttekort bij planten die juist van grondwater afhankelijk zijn. Daarnaast treden er veranderingen op doordat de aard en de beschikbaarheid van voedingsstoffen veranderen.

Verandering dynamiek substraat (12)

Door verandering dynamiek substraat treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid (13)

Voor sommige soortgroepen zijn nadelige effecten van geluidsbelasting bekend. Van broedvogels is bijvoorbeeld bekend dat gebieden met een te hoge geluidsbelasting vermeden worden en dat het reproductiesucces in deze gebieden lager is dan in ongestoorde gebieden.

Verstoring door licht (14)

Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Verstoring door trilling (15)

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Optische verstoring (16)

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Door mechanische activiteiten kunnen negatieve effecten op soorten optreden. Ook hier geldt dat de kennis over effecten vaak nog is beperkt tot het kwalitatief signaleren van risico's. Bodemverdichting als gevolg van betreding kan bijvoorbeeld leiden tot een verandering van de soortensamenstelling van een habitatype. Sterke golfslag in water kan tot beschadiging van oevervegetatie leiden. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens hebben mogelijk vogelsterfte tot gevolg.

Verandering in populatiedynamiek (18)

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Effectbepaling

De geplande ingreep vindt buiten de grenzen van het 'Oudeland van Strijen' plaats, hierdoor zijn bij voorbaat al een aantal effecten uitgesloten. Er is geen sprake van oppervlakte verlies, verandering van populatiedynamiek en mechanische effecten zullen eveneens niet optreden. Daarnaast zal de geplande aanleg van het Landgoed Munnikenweg niet tot verzuring, verzilting, verontreiniging en verandering dynamiek substraat van de omgeving leiden, waardoor een negatief effect is uitgesloten.

Verdroging

Het Natura 2000-gebied bestaat voornamelijk uit grasland- en akkerbouwpercelen. Het gebied wordt omringd door één watergang. Deze watergang zal bij de aanleg van het landgoed op twee plaatsen worden doorbroken maar niet gedempt. De Binnenbedijkte Maas liggend aan de noordzijde van het plangebied zal zich uitbreiden in het plangebied. Hierdoor zal het omliggend gebied behorend bij het plangebied Landgoed Munnikenweg worden vernat wat ter gunste kan zijn voor het 'Oudeland van Strijen'. De kwalificerende vogelsoorten waarvoor het 'Oudeland van Strijen' is aangewezen zijn o.a. watergebonden. Door de vernatting in het plangebied zal geen effect optreden.

Verstoring door geluid

De kwalificerende vogelsoorten zijn gevoelig voor verstoring door geluid. Het plangebied ligt buiten het beschermde gebied en wordt afgeschermd door de reeds aanwezige bebouwing aan de zuidkant van het plangebied van het beschermde gebied. Door de aanleg van het Landgoed zal aan de rand van het 'Oudeland van Strijen' tijdelijk het geluid toenemen. Deze tijdelijke toename heeft naar verwachting geen of een verwaarloosbaar klein negatief effect op foeragerende of rustende vogels langs de Ritselaarsdijk.

Verstoring door licht

De kwalificerende vogelsoorten zijn gevoelig voor verstoring door licht. Het plangebied ligt buiten het beschermde gebied en wordt afgeschermd door de reeds aanwezige bebouwing aan de zuidkant van het plangebied van het beschermde gebied. Indien het aantal te plaatsen lichtbronnen geen buitenproportionele aantallen kent, zal er geen effect optreden.

Verstoring door trilling

De kwalificerende vogelsoorten zijn gevoelig voor verstoring door trilling. Ook hierbij geldt dat het plangebied buiten het beschermde gebied ligt en wordt afgeschermd door de reeds aanwezige bebouwing aan de zuidkant van het plangebied van het beschermde gebied. Door de aanleg van het Landgoed zal aan de rand van het 'Oudeland van Strijen' tijdelijk trilling optreden. Deze tijdelijke toename heeft naar verwachting geen of een verwaarloosbaar klein negatief effect op foeragerende of rustende vogels langs de Ritselaarsdijk.

Optische verstoring

Door de aanleg van het Landgoed Munnikenweg zal het aantal bewoners aan de rand van de 'Oudeland van Strijen' zeer licht toenemen, indirect zal dit ook leiden tot een zeer kleine toename van het aantal verkeersbewegingen op de Ritselaarsdijk. Deze kleine verkeerstoename heeft naar verwachting geen of een verwaarloosbaar klein negatief effect op foeragerende of rustende vogels langs de Ritselaarsdijk.

De leefgebieden van de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, hebben geen directe eco(hydro)logische relatie met het plangebied. De werkzaamheden hebben geen invloed op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Handhaven van de huidige situatie is voor de ganzen en eend voldoende, want de landelijke staat van de

instandhouding is gunstig. Er zijn geen negatieve effecten van het voorgenomen project op het natura 2000-gebied te verwachten.

EHS

De noordrand van het plangebied is een onderdeel van de EHS gelegen. Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt een "nee, tenzij"-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijzigingen niet mogelijk is als daarmee o.a. sprake is van ruimtebeslag binnen de EHS, of de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

In het plangebied zal een nieuw moerasgebied worden ontwikkeld die bijdraagt aan de waterkwaliteit in de Binnenbedijkte Maas. Ook wordt de waterbergingscapaciteit vergroot, aangezien de boezemkade van de Binnenbedijkte Maas naar binnen wordt verplaatst en de Binnenbedijkte Maas meer ruimte krijgt.

In het moerasgedeelte komen enkele watergangen te liggen, die zorgen voor toevoer van vers water vanuit de Binnenbedijkte Maas. Eén van de watergangen krijgt ook een verbinding met de Binnenmaas, zodat de watergangen kunnen doorstromen.

Door de aanleg van het landgoed kan sprake zijn van een tijdelijke toename van geluid in de directe omgeving. In de huidige situatie betreft het plangebied agrarisch gebied en zijn in de directe omgeving van de EHS verschillende wegen en bebouwing gelegen. Door het gebruik hiervan is in de huidige situatie reeds sprake van een beperkte verstoring door geluid, licht en menselijke activiteiten. Verstoring door geluid afkomstig van de bouw, zal daardoor niet tot negatieve effecten op de EHS leiden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Het resultaat van de natuurtoets is dat zich in het plangebied geen strikt beschermde dier- of plantensoorten bevinden die de voorgenomen aanleg van het landgoed kunnen beïnvloeden. In het kader van de bestemmingsplanprocedure zijn vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de aanleg van het landgoed Munnikenweg.

Algemene soorten

De uitvoering van de werkzaamheden kan echter leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet voor algemeen voorkomende soorten. Door een zorgvuldige werkwijze in combinatie met de beste perioden van uitvoering, kan schade worden voorkomen.

Sinds de inwerkingtreding van het Vrijstellingsbesluit geldt voor de groep van algemene soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht. De aangetroffen en verwachte soorten in het plangebied die effecten ondervinden van de voorgenomen ingreep vallen onder deze groep van algemene soorten. Er hoeft dan ook geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor uitvoering van de werkzaamheden.

EHS en Natura 2000 en EHS

De werkzaamheden hebben geen significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS en van het nabij gelegen Natura 2000-gebied tot gevolg.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen en overige zoogdieren nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Bij grondwerkzaamheden kan zoveel mogelijk consequent vanaf één zijde naar de andere zijde werken, zodat de dieren het gebied kunnen ontvluchten.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een eenmalig veldbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur Michel Braad (06 – 20606920) van ons bureau.

5 Literatuur

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeek & J.B.M. Thissen, 1992. **Atlas van de Nederlandse zoogdieren**. KNNV Uitgeverij, Utrecht
- Janssen, J.A.M., Schaminée, J.H.J., 2004. **Europese Natuur in Nederland. Soorten van de habitatrichtlijn**. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON, 2002. **Atlas van de Nederlandse broedvogels**. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland
- Marijnissen, J. 2000. **Flora van de lage landen**. Tirion Uitgevers B.V., Baarn
- Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. **Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten**. Pdf.
- Provincie Zuid-Holland, 2004. **Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland**. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart. Provincie Zuid-Holland. Brochure in Pdf.
- www.natuurloket.nl
- www.synbiosys.alterra.nl
- www.minlnv.nl
- www.waarneming.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Wetgeving

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's)) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:
Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- **Vogels**

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);

- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.